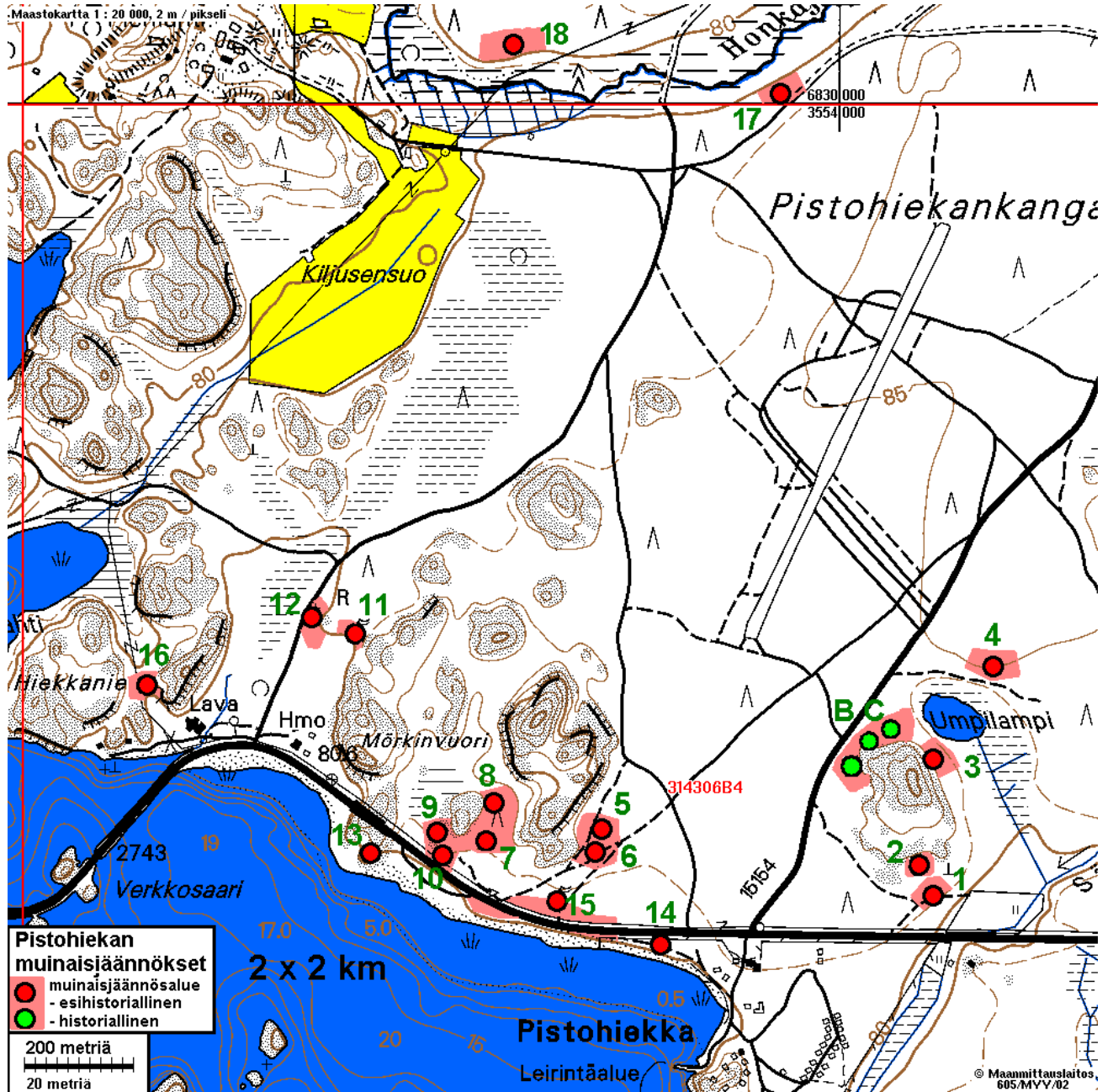

PISTOHIEKAN MUINAISJÄÄNNÖKSET

Timo Jussila, Mikroliitti Oy (email: Mikroliitti@dlc.fi, p: 0400-530057)

Tutkimukset tehty vuosina 1994-1995 Puumalan kunnan kustannuksella, Puumalan muinaisjäännösten merkinnän yhteydessä. Paikat on merkitty maastoon opastauluilla Museoviraston ja maanomistajan luvalla.

1-2. PUUMALA 89 PISTOHIEKKA 1 JA 2

Kylä: VESINIEMI

Ajoitus: kivikausi

Laji: asunta

Kartta: 3143 06 ROKANSALO
x: 6828 55 y: 3554 17 z: 82

Tutkijat: Jussila T 1994 merkintä

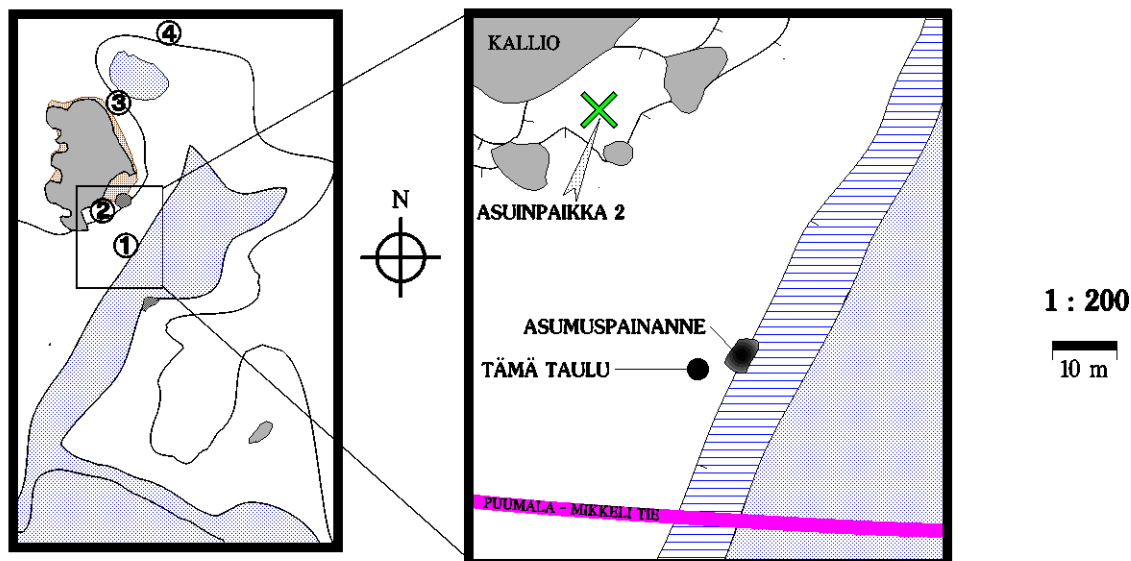
Löydöt: KM 28533:1, diar. 29.11.1994.
:1, 4 g, 1 kpl, kvartsi-iskos, huonolaatuista rakeista kvartsia. Koekuopasta
asumuspainanteesta. Pistohiekka 1.
:2, 1 g, 7 kpl, palanutta luuta, Koekupasta asumuspainanteesta. Pistohiekka 1.
:3, 1 g, 8 kpl, palanutta luuta, Koekuopasta. Pistohiekka 2.

Sijainti: Paikka sijaitsee Puumalan kirkosta 9.5 km W, Pistohiekan muinaisjäännösalueen
itäosassa, leirintäalueen risteyksestä 350 m länteen, Puumala-Mikkeli tien
pohjoispuolella n. 50 m, laakson länsipuolella, muinaisen rantatörmän päällä
(kohde 1) ja tästä n. 80 m NNW, kallion juurella n. 120 m tiestä (kohde 2).

Paikalla oleva opastaulu seuraavalla sivulla:

PISTOHIEKKA ① KIVIKAUTINEN ASUINPAIKKA

STONE AGE DWELLING SITE. STEINZEITLICHE SIEDLUNG

TÄLLÄ PAIKALLA ON MYÖHÄISKIVIKAUTINEN ASUINPAIKKA. SE ON AJOITETTU KORKEUSSIJAINSTIANSI MUKAAN. ESIHISTORIALLISTE PYNTIA-SUINPAIKAT OVAT OLLEET LÄHES POIKKEUKSETTA AIVAN RANTAVIIIVAN TUNTUMASSA. MUINAISEN SAIMAAN VEDENPINTA ON LASKENUT ASUINPAIKAN TASON ALAPUOLELLE NOIN 4700 EKR. TÄLLÖIN ON PAIKALLE ALKANUT MUODOSTUMAAN NYT RINTEENÄ NÄKYVÄ RANTATÖRMÄ. ASUINPAIKKA LIENEE HYLÄTTY VIIMEISTÄÄN SILLOIN KUN VESI OLI LASKENUT MUODOSTUNEEN TÖRMÄN JUURELLE NOIN 4100 EKR.

PAIKALLA ON HARVINAISEN HYVIN SÄILYNYT SUORAKAITEEN MUOTOINEN PAINANNE. SE ON JÄÄNNE OSITTAIN MAAHAN KAIVETUSTA, MAHDOLLISESTI PYSTY- JA SUORASEINÄISESTÄ ASUMUKSESTA. PAIKALTA ON LÖYDETTY KVARTSEJA JA PALANUTTA LUUTA, JOITA YLEENSÄ LÖYTYY KAIKEN IKÄISILTÄ MUINAISILTA ASUINPAIKOILTA.

NOIN 80 M LUOTEeseen SIIRTOLOHKAREEN JA KALLIOIDEN MUODOSTAMASSA SUOJAISSA "TASKUSSA" ON KIVIKAUTINEN ASUINPAIKKA, JOKA LIENEE ASUTETTU NOIN 5700 - 5400 EKR, KAMPAKERAAMISELLA AJALLA. TUOLLOIN ON TÄMÄ PAIKKA OLLUT VIELÄ VEDEN ALLA. VEDEN PINNAN LASKIESSA ON ASUINPAIKKA SITTEN SIIRRETTY MUUALLE.

ASUINPAIKALLA 2 EI OLE MITÄÄN PÄÄLEPÄIN NÄKYVIÄ MERKKEJÄ MUINAISESTA ASUTUKSESTA. SINNE TEHDYISTÄ KOEKUOPISTA ON MYÖSKIN LÖYDETTY PALANUTTA LUUTA JA KVARTSEJA, SEKÄ LIKAISEKSI VÄRJÄÄNTYNYTTÄ NS. KULTTUURIMAATA.

3 PUUMALA 90 PISTOHIEKKA 3

Kylä: VESINIEMI

Ajoitus: kivikausi
Laji: asunta

Kartta: 3143 06 ROKANSALO
x: 6828 80 y: 3554 17 z: 82

Tutkijat: Jussila T 1994

Löydöt: KM 28534:1, 230 g, 7 kpl, saviastian paloja, Jussila T 1994, diar. 29.11.1994, kivimurskasekotteisia paloja, jossa ulkopinnassa laaja koristeeton ala sekä matalia painanteita kahdessa rivissä. Seinän paksuus 10-13 mm. Myöhäiskampakeramiikkaa. Koekuopasta asumuspainanteesta. :2, 9 g, 1 kpl, saviastian reunapala, Reuna paksunnettu ja suora, reunan päällä viivapainanne, runan paksuus 13 mm, seinäm paksuus 9 mm.

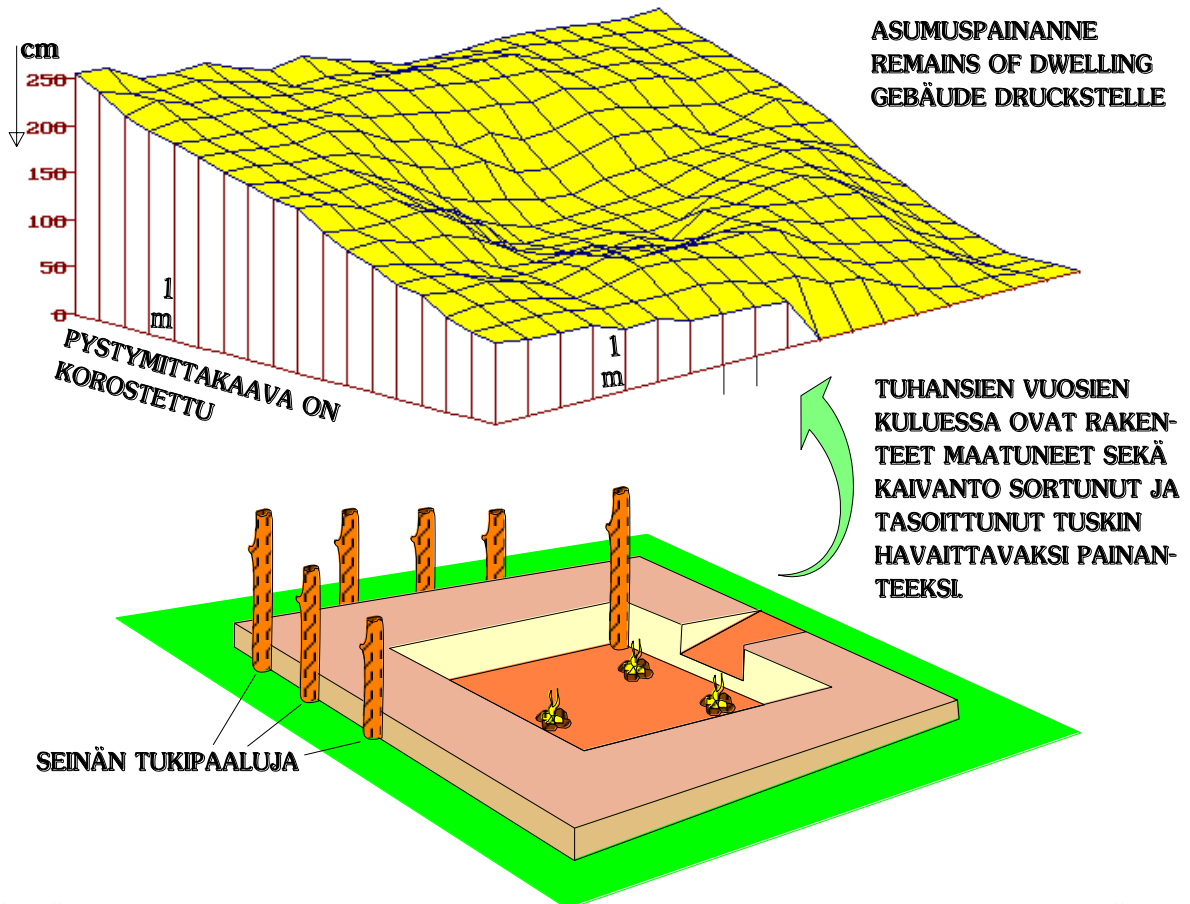
Sijainti: Paikka sijaitsee Puumalan kirkosta 9.6 km W, Pistohiekan muinaisjäännösalueen koillisosassa, leirintäalueen risteyksestä 470 m NE, Umpilammen lounaisrannalla, rannasta n. 40 m, kallion juurella.

Huomiot: Asumuspainanne

Paikalla oleva opastaulu seuraavalla sivulla.

PISTOHIEKKA ③ KIVIKAUTINEN ASUINPAIKKA

STONE AGE DWELLING SITE. STEINZEITLICHE SIEDLUNG

TÄLLÄ PAIKALLA, MUINAIS-SAIMAAN LAHDEN POHJUKASSA ON OLLUT MYÖ-
HÄISKAMPAKERAMIIKAN AIKAINEN (n. 3500 - 3200 ekr.) ASUINPAIKKA.

MUINAISEN RANTATÖRMÄN ÄÄRELLÄ ON OLLUT OSITTAIN MAAHAN KAIVETTU
ASUMUS. TÄTÄ PAIKKAA EI OLE TARKEMMIN TUTKITTU, MUTTA MUUALLA VAS-
TAAVAN KALTAISISSA PAINANTEISSA SUORITETTUIEN KAIVAUSTUTKIMUSTEN
PERUSTEELLA OLETETAAN TÄMÄN ASUMUKSEN OLLEEN SUORAKAITEEN MUO-
TOINEN. KESKIPERMANTO ON KAIVETTU MAAN SISÄÄN. KAIVETTU HIEKKA ON
KASATTU VALLIKSI, JOKA ON MUODOSTANUT "RITSIN" PERMANNON YMPÄRILLE.
ULKOSEINÄT ON TUETTU VALLIN REUNOILLE ASETETUIN PYSTYPAALUIN.
SEINÄMATERIAALISTA EI OLE TARKKAA TIETOA, MUTTA SE ON SAATTANUT OL-
LA VITSASPUNOSTA, JOKA ON SITTEN VUORATTU NAHOILLA TAI TURPEELLA.
KATON MUOTOA JA RAKENNETTA EI OLE VOITU SELVITTÄÄ. PERMANNOLLA ON
KIVETTYJÄ LÄMMITYSLIESIÄ.

USEIN TÄMÄN KALTAISIIN PAINANTEISIIN LIITTYY ULOSKÄYNNIN KOHDALLE
TOINEN PIENEMPI JA MATALAMPI PAINANNE, JOKA ON OLLUT "KEITTIÖ" TAI
"PORSTUA". ON HAVAITTU VIITTEITÄ SIITÄ, ETTÄ TÄMÄNKALTAISET VANKAT
JA SUURET (150-300 neliötä) ASUMUKSET OVAT OLLEET YMPÄRIVUOTISESSA
KÄYTÖSSÄ.

- PUUMALAN KUNTA -

4. PUUMALA 91 PISTOHIEKKA 4

Kylä: VESINIEMI

Ajoitus: kivikausi

Laji: asunta

Kartta: 3143 06 ROKANSALO
x: 6828 97 y: 3554 28 z: 83

Tutkijat: Jussila T 1994

Löydöt: KM 28535:1, 4 g, 1 kpl, saviastian pala, Jussila T 1994, diar. 29.11.1994, kivimurskasekotteinen, koristeena kampaleimoja, seinän paksuus 9 mm.
:2, 2 g, 1 kpl, kvartsi-iskos.

Sijainti: Paikka sijaitsee Puumalan kirkosta 9.5 km NW Pistohiekan muinaisjäännösalueen koillisosassa, leirintäalueen risteyksestä 650 m NE, Umpilammen koillisrannalla, rannasta n. 50 m.

Huomiot: Asumuspainanne

Paikalla on opastaulu

5-6. PUUMALA 92 PISTOHIEKKA 5 JA 6

Kylä: VESINIEMI

Ajoitus: kivikausi
Laji: asunta

Kartta: 3143 06 ROKANSALO
x: 6828 63 y: 3553 55 z: 82

Tutkijat: Jussila T 1994

Löydöt: KM 28536:1, 2 g, 1 kpl, saviastian pala, Jussila T 1994, diar. 29.11.1994, Asbestisekotteinen saviastian muru. Koekuopasta painanteesta. Pistohiekka 5.
:2, 3 g, 1 kpl, pii-iskos, Punertavan harmaata piitä. Koekuopasta painanteesta. Pistohiekka 5.
:3, 5 g, 1 kpl, kvartsi-iskos, Koekuopasta painanteesta. Pistohiekka 5.
:4, 1 g, 7 kpl, palanutta luuta, Koekuopasta painanteesta. Pistohiekka 5.
:6, 1 g, 1 kpl, saviastian pala, Kivimurskasekotteinen pieni pohja- tai reunapala. Koekuopasta. Pistohiekka 6.
:7, 2 g, 3 kpl, kvartsi-iskos, Koekuopasta. Pistohiekka 6.
:8, 2 g, 6 kpl, palanutta luuta, Koekuopasta. Pistohiekka 6.

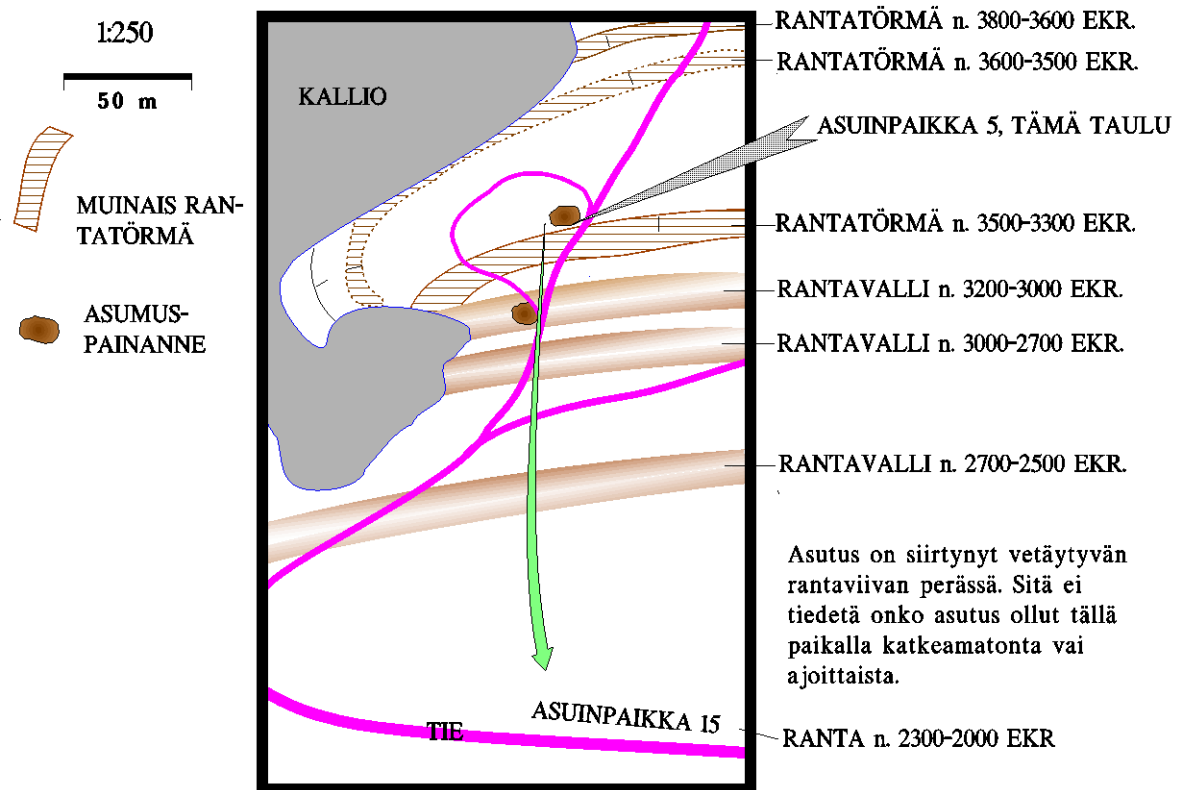
Sijainti: Paikka sijaitsee Puumalan kirkosta 10.1 km W, Pistohiekan muinaisjäynnösalueen keskellä, leirintäalueen risteyksestä 330 m NW, korkean kallion juurella, sen itäpuolella, kohde 5 Mikkeli-Puumala tiestä n 200 m muinaisen rantavallin päällä ja kohde 6 tästä 50 m etelälounaaseen toisen rantavallin päällä.

Huomiot: Asumuspainanne

Paikalla oleva opastaulu seuraavalla sivulla.

PISTOHIEKKA ⑤ KIVIKAUTINEN ASUINPAIKKA

STONE AGE DWELLING SITE. STEINZEITLICHE SIEDLUNG

TÄLLÄ PAIKALLA, MUINAISEN RANTATÖRMÄN ÄÄRELLÄ ON KAMPAKERAMIKAN AIKAINEN ASUINPAIKKA. SEN AJOITUS ON ARVIOITU KORKEUS-SIJAINNIN (muinaisrantatörmän harja on n. 84.2 m korkeudella ja juuri 83.2 m korkeudella) PERUSTEELLA. SAIMAAN VEDENPINNAN VAIHEET TUNNETAAN KOHTALAISELLA TARKKUUDELLA. RANTATÖRMÄ ON SYNTYNYT VEDEN LASKIESSA TÖRMÄN HARJAN TASOLTA SEN JUUREN TASOLLE. SAMANA AIKAVÄLINÄ ON ASUINPAIKKA OLLUT ASUTETTUNA. VARMASTI EI VOIDA SANOA ONKO PAIKKA OLLUT KÄYTÖSSÄ KOKO AJAN SEN OLLESSA RANTAVIIIVAN TUNTUMASSA.

VEDEN PINNAN LASKIESSA EDELLEEN ON ASUINPAIKKA SIIRRETTY ALEMALLE TASOLLE MUODOSTUNEEN RANTAVALLIN PÄÄLLE (KOHDE 6). NOIN 4300 EKR ON RANTA OLLUT VALTATIEN KOHDALLA. TIEN JA KOHTEEN 6 VÄLILTÄ EI VIELÄ OLE HAVAITTU MERKKEJÄ MUINAISESTA ASUTUKSESTA.

MUINAISET RANTAVALLIT OVAT HITAASTI LASKEVAN VEDEN MUODOSTAMIA. LOIVALLA, LÄHES TASAISELLA RANNALLA OVAT TYRSKYT JA JÄÄN PURISTUS KASANNEET HIEKKAA VALLEIKSI (akkumulaatoranta). YLEMPÄNÄ RINTEEN JYRKENTYESSÄ OVAT AALLOT SEN SIJAAN KULUTTANEET MAATA POIS JA MUOVANNEET RANTATÖRMIÄ (erosioranta).

7-10. PUUMALA 93 PISTOHIEKKA 7-10

Kylä: VESINIEMI

Ajoitus: kivikausi

Laji: asunta

Kartta: 3143 06 ROKANSALO
x: 6828 65 y: 3553 35 z: 81

Tutkijat: Jussila T 1994

Löydöt: KM 28537:1, 29 g, 3 kpl, saviastian paloja, Jussila T 1994, diar. 29.11.1994, Kivimurskasekotteisia paloja tuulenkaadosta asumuspainanteesta. Koristeena kuoppa ja pieniä kuopanteita. Pistohiekka 7.
:2, 8 g, 1 kpl, kvartsi-iskos, Tuulenkaadosta asumuspainanteesta. Pistohiekka 7.
:3, 11 g, 4 kpl, saviastian paloja, Asbestisekotteisia koristeettomia. Koekuopasta. Pistohiekka 9.
:4, 2 g, 5 kpl, saviastian paloja, Kivimurskasekotteisia muruja, koristeena erottuu leimapainanteita. Koekuopasta ja metsätien pinnasta. Pistohiekka 9.
:5, 21 g, 12 kpl, kvartsi-iskoksia, Koekuopasta ja metsätien pinnasta. Pistohiekka 9.
:6, 2 g, 3 kpl, palanutta luuta, Koekuopasta ja metsätien pinnasta. Pistohiekka 9.
:7, 4 g, 8 kpl, palanutta luuta, Tieleikkauksesta ja avoimesta tantereesta. Pistohiekka 10.

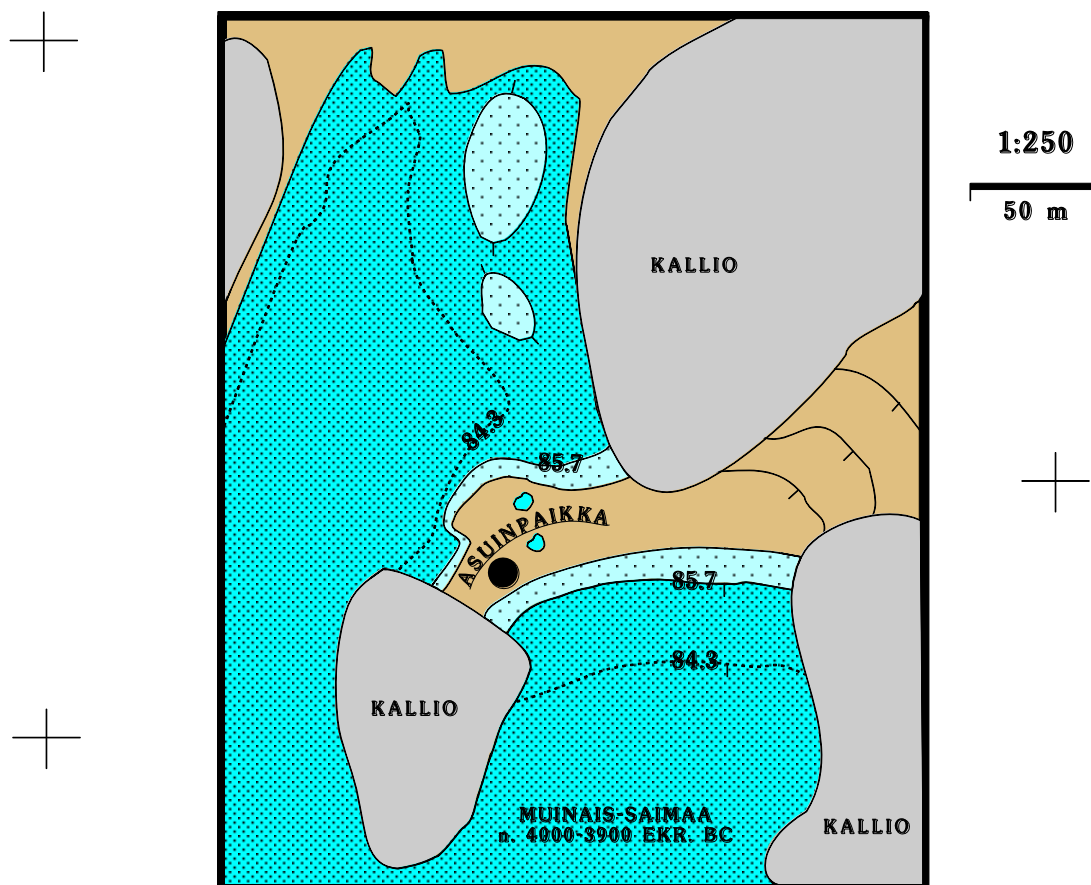
Sijainti: Paikka sijaitsee Puumalan kirkosta 10.2 km W, Pistohiekan muinaisjäännösalueen keskiosassa, leirintäalueen risteyksestä 500 m WNW, kallioiden välisessä laaksossa rantatörmän päällä n. 100 m tiestä pohjoiseen (kohde 7), tästä 80 m pohjoiseen ylimmällä törmällä, kapealla kallioiden välisellä harjanteella (kohde 8), kohteen 7 alapuolella ja länsipuolella kallion kupeessa (kohde 9) sekä aivan Puumala-Mikkeli tien varrella kohteesta 9 50 m etelään.

Huomiot: Asumuspainanteita eri korkeustasoilla. Ajoitus 4000 ekr. - 2000 ekr. Useilla eri rantatörmillä.

Paikalla olevat opastaulut seuraavilla sivuilla

PISTOHIEKKA ⑧ KIVIKAUTINEN ASUINPAIKKA

STONE AGE DWELLING SITE. STEINZEITLICHE SIEDLUNG

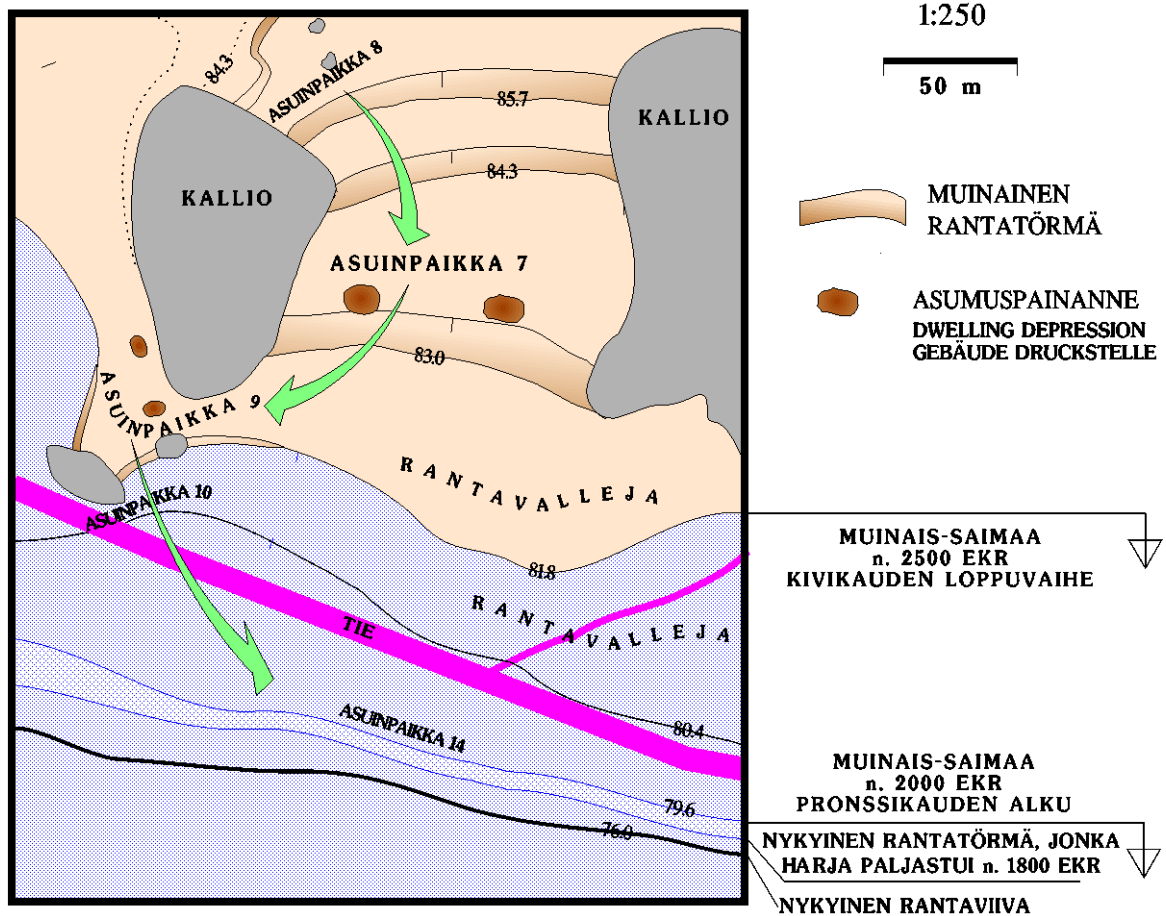
Tämä on korkeussijaintinsa perusteella Pistohiekan vanhin asuinpaikka. Se on sijainnut kallioiden välisellä kannaksella, joka on ehkä tasoittunut Muinais-Saimaan tulvan korkeimman vedenpinnan tasoon n. 87 m korkeudelle. Tältä tasolta vedenpinta laski äkillisesti pari metriä alemmaksi Vuoksen puhkeamisen seurauksena noin 4000 ekr. Paikka lienee asutettu pian sen paljastuttua veden alta. Parin sadan vuoden aikana on vesi laskenut edelleen alemman rantatörmän juurelle (katkoviiva n. 84 m) minkä jälkeen paikka on ehkä jäänyt epämukavan kauaksi rantaviivasta ja se lienee hylätty. Uusi asuinpaikka on perustettu alemmalle törmälle.

Asuinpaikka on ollut käytössä kampakeraamisella ajalla n. 4000-3700 ekr. välisenä aikana. Tämä arvio perustuu yksinomaan kohteen korkeustietoihin. Paikalta on koekuopista löydetty palanutta luuta ja kvartsi-iskoksia, joita löytyy yleensä kaiken ikäisiltä muinaisilta asuinpaikoilta.

- PUUMALAN KUNTA -

PISTOHIEKKA ⑨ KIVIKAUTINEN ASUINPAIKKA

STONE AGE DWELLING SITE. STEINZEITLICHE SIEDLUNG

ASUINPAIKKA ULOTTUU KALLION ETELÄPÄÄN KUMMALLEKKIN PUOLELLE. KALLION LOUNAIS- JA LÄNSIKUPEESSA ON KAKSI MATALAA PYÖREÄTÄ PAINANNETTA. NÄMÄ PAINANTEET OVAT PIENEMPIÄ JA MATALEMPIA KUIN VIEREISESSÄ KOHTEESSA 7. PAINANTEET LIENEVÄT KODANPOHJIA.

TÄLTÄ ASUINPAIKALTA ON KOEKUOPISTA LÖYDETTY KVARTSI-ISKOKSIA JA PALANUTTA LUUTA. KORKEUDEN MUKAAN PAIKKA AJOITTUU KIVIKAUDEN LOPPUVAIHEESEEN, NS. PÖLJÄN TAI JYSMÄN KERAMIIKAN AIKAAN. KALLION ETELÄPÄÄN YMPÄRISTÖ ON PALJASTUNUT VEDEN ALTA NOIN 5300 EKR. ASUINPAIKKA LIENEE OLLUT KÄYTÖSSÄ KUNNES VEDEN PINTA OLI LASKENUT RUNSAAN METRIN ASUINPAIKKATASANNETTA ALEMMAKSI (n. 81.5 m tasolle) NOIN 2500 EKR.

TÄMÄN JÄLKEEN ASUTUS ON SIIRTYNUT LASKEVAN VEDEN PERÄSSÄ NYKYISEN TIEN VARREN TUNTUMAAN. VARHAISEN PRONSSIKAUDEN AIKANA ON ALKANUT NYKYISEN RANTATÖRMÄN KEHITYS. SEN LAKI PALJASTUI VEDEN ALTA N. 1800 EKR. PISTOHIEKAN NUORIMMAT ASUINPAIKAT, TAI NIIDEN RIPPEET, SIJAITSEVAT NYKYISEN RANTATÖRMÄN PÄÄLLÄ.

- PUUMALAN KUNTA -

13. PUUMALA 94 PISTOHIEKKA 13

Kylä: VESINIEMI

Ajoitus: vanh metalli
Laji: tunnistamaton: röykkiö, lapinraunio ?

Kartta: 3143 06
x: 6828 12 y: 3553 62 z: 81

Huomiot: Osin tuhoutunut, pohja jäljellä

Paikalla on opastaulu

14-15. PUUMALA 1 PISTOHIEKKA 14 JA 15

Kylä: Lampila Vesiniemi

Ajoitus: vanhmetalli
Laji: asunta

Kartta: 3143 06
x: 6828 54 y: 3553 48 z: 79

Tutkijat: Perkko M 1972 tarkastus, Perkko M 1973 tarkastus, Jussila T 1994 kartoitus

Löydöt: KM 18982:1, 1 kpl, kivilaji-iskos, Perkko M 1972, diar. 16.11.1972, pintapoimintana.
:2, 1 kpl, kvartsiesine, pintapoimintana.
:3, 15 kpl, kvartsi-iskoksia, pintapoimintana.

Sijainti: Paikka sijaitsee Puumalan kirkolta 10.1 km W, pistohiekan leirintäalueen vastaanoton tasalta tien varressa n. 400 m länteen, sekä paikoin nykyisen rantatörmän päällä.

Huomiot: 15=tien varressa 81 m mpy., 14 = nyk. rantatörmä n. 79 m mpy. Mäntykangas. Osin tuhoutunut tien ja sortuvan törmän alle.

PERKKO 1972: Mäntyä kasvavaa hiekkaista kangasmaastoa. Maantie kulkee alueen halki, maasto silti varsin hyvin säilynyt, paikka maisemallisesti kaunis.

JUSSILA 1994 Vaaitsin ja kartoitin alueen. Asuinpaikan merkkejä paikoin tien varressa, kuten Perkkokin oli havainnut. Nykyiseltä rantatörmältä löysin sieltä täältä palaneen luun muruja sekä muutaman kvartsin. Kohde aiemmalta nimeltään vain "Pistohiekka". Nyt siihen sisältyy tienvarren myöhäiskivikautinen tai varhaispronssikautinen asuinpaikka-alue. Kohde 15 on nykyinen yhtenäinen rantatörmä. Lännessä rantatörmä jakaantuu useammaksi matalammaksi törmäksi.

16. PUUMALA PISTOHIEKKA 16

Kylä: Vesiniemi

Ajoitus: kivikausi
Laji: asunta

Kartta: 3143 06
x: 6828 93 y: 3552 72 z: 82

Tutkijat: Jussila T 1994 kartoitus

Löydöt: KM x kvartsi-iskoksia ja palanutta luuta

Sijainti: Pistohiekan lavan takana, metsikössä.

Huomiot: rantatörmä, kapea hiekkainen kannas kallioiden välissä.

17. PUUMALA 98 PISTOHIEKKA HONKAJOKI 1

Kylä: VESINIEMI

Ajoitus: kivikausi
Laji: asunta

Kartta: 3144 04 KAIPAALA
x: 6830 02 y: 3553 89 z: 80

Tutkijat: Jussila T 1995

Löydöt: KM 30421, 10 g, 3 kpl, kvartsi-iskoksia, Jussila T 1995, diar. 29.9.1997.

Sijainti: Paikka sijaitsee Puumalan kirkosta 10.4 km W. Pistohiekan luoteispuolella, Honkajoen etelärannalla, Risulahden tiestä 750 m W, joen eteläpuolella kulkevan metsätien ja joen välillä.

Huomiot: Honkajoen eteläranta. Kvartseja koekuopasta.

18. PUUMALA 99 PISTOHIEKKA HONKAJOKI 2

Kylä: VESINIEMI

Ajoitus: kivikausi
Laji: asunta

Kartta: 3144 04 KAIPAALA
x: 6830 11 y: 3553 40 z: 80

Tutkijat: Jussila T 1995

Löydöt: KM 30422:1, 35 g, 14 kpl, kvartsi-iskoksia, Jussila T 1995, diar. 29.9.1997, Koekuopasta.
:2, 1 g, 3 kpl, palanutta luuta, Koekuopasta.

Sijainti: Paikka sijaitsee Puumalan kirkosta 10.9 km NW, Pistohiekan pohjoispuolella, Honkajoen pohjoisrannalla Heiskan menevän tien länsipuolella 200 m, sähkölinjan kohdalla heti sen pohjoispuolella.

Huomiot: Honkajoen pohjoisranta, muinainen joensuu, niemi.
Laaja-alue. Koordinaatista +-100 m W-E suunnassa.

PISTOHIEKKA A, B ja C

Historiallisen ajan kohde. Viime sotien aikainen lentokenttä, lentokonekorsuja ja miehistökorsuja.

Korsut, erityisesti lentokonekorsut ovat sankan nuoren metsän, näreikön, peitossa. Puusto juurineen pitää ilmeisesti korsun valleja osaltaan pystyssä. Korsuissa on vielä jäljellä puura-kenteteita. Pitemmällä tähtäyksellä voisi suunnitella yhden lentokonekorsun ja ehkä miehistö-korsunkin ennallistamista tai ainakin niiden rakenteiden esillekaivamista sammalikon ja aluskasvilisyyden peitosta.